

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

24 אוקטובר 2019

י"ס 5046-10-19 א. נ' א.

בעניין נ. הורי

לפני כבוד השופט ארז שני

המבקש:

נ. א.

נגד

המשיבה:

י. א.

נוכחים:

המבקש וב"כ – עורך דין אלירן לוי
המשיבה וב"כ – עורכת דין מיטל אורשלם

מיני-רציו:

* לאחר נתק של כחודש, בין אב לבתו (בת 14.5) כשברקע נתק שאירע בשעתו בין האב לבין בת גדולה יותר שהיא כיום חיילת, ונוכח התרשמות ביהמ"ש כי האם חפצה בעצם בהיעלמותו המוחלטת של האב מחיי הבנות, נוכח מדרג הסנקציות ובראי הבעיה, ביהמ"ש מינה מומחית – מטפלת, לשם חידוש הקשר. לנוכח התנהלות האם, היא חויבה ב-80% מעלות שכרה של המטפלת. כן נקבעו סנקציות כספיות בגין אי הגעה של הקטינה למפגש אצל המטפלת.

* משפחה – הסדרי ראייה – ניכור הורי

* משפחה – הסדרי ראייה – כפיית טיפול

* בתי-משפט – הוצאות משפט – שיקול דעת בית המשפט

* משפחה – בית-המשפט לענייני משפחה – מינוי מומחה

תובענה ליישוב סכסוך שעניינה בקשר שנוחק לפני כחודש, בין אב לבין בתו, כבת 14.5 שנים כשברקע נתק שאירע בשעתו בין האב לבין בת גדולה יותר שהיא כיום חיילת. האב טוען כי האם מסכלת מפגשים בינו לבין הקטינה במרכז הקשר ומעלה חשש כי האם תתמרן את הבת הצעירה לאותו מקום בו תמרנה את הבת הגדולה – לאמור, לא רק הכחדת הקשר בין האב לבין הבת אלא בעדיפות גם להכחדת דמותו בעיני הבנות שתיהן. האב מבקש לקבוע סנקציה כספית, ככל שהאם תפגע במפגשים במרכז הקשר.

ביהמ"ש לענייני משפחה פסק:

אמנם מדובר בנתק קצר ימים אשר נמשך פחות מחודש ואולם, ביהמ"ש מדגיש כי הגשת בקשה כאמור, היא הדרך הראויה לנהוג. שכן, כאשר נוצר נתק, קל הרבה יותר לטפל בו בסמיכות להיווצרותו, מאשר לאחר המתנה ממושכת.

עוד מציין ביהמ"ש, כי כאשר מוגשת בקשה שעניינה, בעצם, ניכור הורי נוקט ביהמ"ש ספקנות עד אשר מקבל הוא את עמדת הצד השני ועד אשר רואה הוא את השקפתו של הצד השני.

במקרה דנא, ביהמ"ש התרשם מתגובת האם – הכותבת בין היתר, שהאב מבקש להפגש עם הבת על חשבון זמנה של הבת ללימודים, קריאת ספרים, ומפגשים עם חברות "מכת זכות שביסוסה המשפטי בעולם הדמיון שלו" – כי האם חפצה בעצם בהיעלמותו המוחלטת של האב מחיי הבנות.

זכותו של הורה לפגוש ביוצא חלציו הוגדרה על-ידי ביהמ"ש העליון כזכות טבעית הורית, בסיסית והאם אינה יכולה לבטל זכות זאת באמירה שמדובר בדמיון משפטי; הדין הישראלי, מחייב הורה משמורן כחלק בלתי נפרד מחובותיו וכהורה עיקרי לוודא קיום קשר בין קטין לבין ההורה האחר שאם לא כן יאבד הוא את זכותו להיות משמורן, בחוטאו לאחר מחובותיו העיקריות.

במקרה דנא לא רק שהאם איננה מקיימת את חובתה שבדין, אלא היא נותנת לבת לא סתם "רות גבית" אלא "רוח עזה" והיא כשלעצמה סוברת שנוק ייגרם לבת אם תפגוש את אביה וכל ניסיון לכפות על הבת לעשות זאת אינו אלא דימיון משפטי של דורשי "ליטרת הזמן". מדובר בעשיית דין עצמית לשמה. פסק דין הקובע זמני שהות הינו הוראה חוקית. הפרת ההוראה החוקית היא בגדר עבירה או במילים אחרות, הורה אינו רשאי ליתן מקלט בכיתו בזמני השהות אשר נועדו להורה האחר וללא רשות של ביהמ"ש; עוד הובהר כי קטין אינו רשאי להחליט שאין הוא נפגש עם אביו ומי שמסייע לקטין בדרך שכזו נוהג שלא כדין.

לביהמ"ש סמכויות לנקוט כמעט כל סנקציה השמורה, בין השאר גם לרשויות ההוצאה לפועל – לאמור, לא רק נקיטת סנקציה כלכלית אלא גם סנקציות שכשלילת רישיון הנהיגה של האם, שלילת דרכונה, הגבלת יכולתה להחזיק בחשבון בנק ועוד.

ביהמ"ש הסביר בשעתו כי נקיטה בסנקציות נגד אדם הממאן לקיים חובותיו שבחוק תיעשה מן הקל אל הכבד וביהמ"ש מזהיר את האם כאן ועכשיו – התנהגות חוקית תחייב את חידושו לאלתר של הקשר בין האב לבין הבת שאם לא כן יחל ביהמ"ש להתקדם במעלה הסנקציות שמעדיף לומר במורדן ואין מדובר כלל בדמיון משפטי.

במדרג הסנקציות ובראי הבעיה, שעה שביהמ"ש רואה בהתנהלות האם ובדרך התנסחותה כהורה מנכר, ביהמ"ש אינו רואה כל טעם בחיוב האם להתייצב במרכז הקשר ולשיטתו, יש צורך כעת במינון גבוה יותר של טיפול מאשר מפגשים במרכז הקשר.

לפיכך ביהמ"ש ממנה מומחית (מטפלת) לשם חידוש הקשר בין הקטינה לבין האב לאלתר. בהוצאות המומחית יישאו הצדדים – האב 20% והאם 80% כפרי התנהגותה והתנהלותה של האם. לא תגיע הקטינה למי מהמפגשים – תישא האם בהוצאות המומחית בסך 800 ₪ לכל מפגש וכן בהוצאות האב בסך 800 ₪ נוספים, לכל מפגש אשר יבוטל שלא בהסכמת המומחית. כן חויבה האם בהוצאות ההליך לטובת האב בסך 5,000 ₪.

פסק דין

מונחת לפניי תובענה ליישוב סכסוך שכל עניינה בקשר אשר נותק בין אב לבין בתו, כבת 14.5 שנים והכל על רקע נתק כאמור אשר אירע בשעתו בין האב לבין בת גדולה יותר שהיא כיום חיילת.

הבנתי כי מדובר בנתק קצר ימים אשר נמשך פחות מחודש ימים ומן הראוי לומר כי התגובה המהירה שבעצם הגשת הבקשה היא הדרך הנכונה יותר לנהוג, שכן כאשר נוצר נתק קל הרבה יותר לטפל בו בסמיכות להיווצרות הנתק מאשר לאחר המתנה ממושכת.

אתקדם מכאן ואסביר, שיחסי ההורים הם כאלה שאין שום צורך במפגשים נוספים ביחידת הסיוע לא רק כי הצדדים "צהובים" זה לזו על פני עוד שלושה תיקים קשורים, אלא משום שמקריאת תגובת האם לבקשה ומדבריה ודברי באת כוחה לפניי היום, אזי "אין על מה לדבר".

למעשה, מביע האב בבקשתו חשש כי משהגיעה הנערה לגיל בו יילקח רצונה בחשבון ברצינות, לאור גילה, אזי תתמרן האם את הבת הצעירה לאותו מקום בו תמרנה את הבת הגדולה – לאמור, לא רק הכחדת הקשר בין האב לבין הבת אלא בעדיפות גם להכחדת דמותו בעיני הבנות שתיהן.

כאשר מוגשת בקשה שעניינה, בעצם, ניכור הורי נוקט בית המשפט ספקנות עד אשר מקבל הוא את עמדת הצד השני ועד אשר רואה הוא את השקפתו של הצד השני.

משהגיעה תגובת האם, התחוור לי שזאת האחרונה חפצה בעצם בהיעלמותו המוחלטת של האב מחיי הבנות.

כותבת האם בסעיף 24 לתגובתה: "למבקש לעומת זאת כל זה (לימודים, קריאת ספרים, מפגשים עם חברות, הכל כאמור בסעיף 23 (התוספת שלי ואינה במקור – א.ש) אינו מעניין, הוא רוצה את ליטרת הזמן המגיעה לו שהיא נגיסה עמוקה ומזיקה באורח חייה הטבעי של הבת וכל זאת מכוח זכות שביסוסה המשפטי בעולם הדמיון שלו".

אל תספר לי האם כי כוונתה היתה לומר כי רק בזמן שלה היא מעדיפה לימודים, חברות וכו' על פני קשר עם האב, שהרי במפורש בסעיף 24 כותבת היא כי כל הדברים הנ"ל החשובים בעיניה אינם מעניינים את האב שהוא בבחינת "מודרני" ורוצה את "ליטרת" הזמן שלו.

זכותו של הורה לפגוש ביוצא חלציו הוגדרה לא אחת ולא שתיים על-ידי בית המשפט העליון כזכות טבעית הורית, בסיסית והאם אינה יכולה לבטל זכות זאת באמירה שמדובר בדמיון משפטי.

המשיבה מספרת כי מן הסתם יהיו הפגישות מלוות בהתרגויות ומריבות וכי אכיפת קשר עם הבת להיפגש עם אביה (ראה סעיף 25) בגילה הרגיש והמעצב תגרום לבת נזק בל יסוער.

במילים אחרות, אומרת האם כי אל לו לבית המשפט הפועל בעולם של דמיון משפטי כך לטעמה, לכפות על הבת להיפגש עם אביה עד אשר תתעצב אישיותה סופית, לאמור איפה שהוא בשנות העשרים לחייה, שאז תוכל כמו הבת הגדולה "להיפטר" סופית מדמותו של האב.

כותבת האם בסעיף 25: "זכות להמשך מפגשים למורת רוחה (של הבת) ישלול ממנה זמן בחייה שלא יחזור, ללמוד בשקט ולבלות בזמנה החופשי עם חברות".

במילים אחרות ולמרות כל הסבריה של האם, יש בכאן אמירה ברורה שניתן לבטל כליל קשר עם האב (אולי למעט קשר לתשלום מזונות) על-מנת להבטיח מפגשי חברות וכו'.

מספרת עוד האם בסעיף 26 כי **"בית המשפט צריך לזכור כי ממילא בגיל 18 יאבד הוא את סמכותו וכי הורותו של האב ניתנה לו רק כדי שידאג לטובת הבת"** (במקרה הזה שייעלם מחייה – תוספת שלי – א.ש.) **"ולא כדי להשביע את תאוות השליטה שלו"**.

נדמה לי שלשונה הבוטה של האם מבהירה כי אין היא רואה כל חשיבות בקיום קשר של האב עם הבת ולא רק עניין הבת הגדולה נוכח.

אלא שהדין הישראלי, למרות שהאם סוברת שהוא דמיון משפטי, מחייב הורה משמורן כחלק בלתי נפרד מחובותיו וכהורה עיקרי לוודא קיום קשר בין קטין לבין ההורה האחר שאם לא כן יאבד הוא את זכותו להיות משמורן, בחוטאו לאחד מחובותיו העיקריות.

והנה האם, לא רק שאין היא מקיימת את חובתה שבדין ומואילה לומר "אמרתי לבת והיא לא רוצה", הרי למעשה הקורא את תגובתה מבין שהיא נותנת לבת לא סתם "רוח גבית" אלא "רוח עזה" והיא כשלעצמה סוברת שנוק ייגרם לבת אם תפגוש את אביה וכל ניסיון לכפות על הבת לעשות זאת אינו אלא דימיון משפטי של דורשי "ליטרת הזמן".

אם נרצה לדבר בלשון של משפטים נאמר כי מדובר בעשיית דין עצמית לשמה.

ספק גמור בעיניי אם היינו מגיעים למקום שהגענו אלמלא תמיכתה ועידודה של האם את הבת, אלמלא הבנתה המוטעית לטעמי כי חשוב יותר חברות מאשר אב וכי עדיף להעלים את דמות האב מחיי הבת.

כתבתי בשעתו כי המונח "ניכור הורי" אשר בשימוש בתי המשפט לעת הזו, אינו זהה בהכרח לתסמונת הניכור ההורי כפי שתוארה על-ידי גרדנר ואומצה בפסיקת בתי המשפט העליון והמחוזי.

אלא שבכאן, מקריאתי את התגובה, מבין אני שאין מדובר במחדל בלבד ואמירתה של באת כוח האם כי אין מדובר בפלילים אינה אלא התרסה אל מול הטענה בדבר עשיית דין עצמית.

פסק דין הקובע זמני שהות הינו הוראה חוקית. הפרת ההוראה החוקית היא בגדר עבירה או במילים אחרות, כפי שכתבתי כבר בעבר – הורה אינו רשאי ליתן מקלט בביתו בזמני השהות אשר נועדו להורה האחר וללא רשות של בית המשפט.

ניתוק קשר בין הורה לבין ילדו אינו נמנה על הזכויות החוקיות שיש לקטין. קטין אשר מחליט "להתגרש" ממי מהוריו, רצונו לא יכובד בהעדר צידוק מתאים והורה אשר תומך בגישה שכזו בוודאי הורה משמורן נוהג, וזאת בלשון המעטה, שלא כדין.

אם אומרת לי האם והיא אומרת, שאין לי סמכות לאכוף את הקשר וכי מדובר כאמור בדמיון משפטי שוגה היא.

לבית המשפט סמכויות לנקוט כמעט כל סנקציה השמורה, בין השאר גם לרשויות ההוצאה לפועל – לאמור, לא רק נקיטת סנקציה כלכלית אלא גם סנקציות שבשלילת רישיון הנהיגה של האם, שלילת דרכונה, הגבלת יכולתה להחזיק בחשבון בנק ועוד.

נכון שהפסיקה קובעת כי מקום בו יכולה לשכת ההוצאה לפועל לטפל לא יטפל בכך בית המשפט, אך אין תוצאה הפוכה האומרת כי בית המשפט אין לו את הסמכויות שיש ללשכת ההוצאה לפועל וההפך הוא הנכון.

הסברתי בשעתו כי נקיטה בסנקציות נגד אדם הממאן לקיים חובותיו שבחוק תיעשה מן הקל אל הכבד ואני מזהיר את האם כאן ועכשיו – התנהגות חוקית תחייב את חידושו לאלתר של הקשר בין האב לבין הבת שאם לא כן יחל בית המשפט להתקדם במעלה הסנקציות שמעדיף לומר במורדן ואין מדובר כלל בדמיון משפטי.

לפעמים טוב לו לאדם לבדוק תחילה ולטעון טענות סרק אחר כך ולא ההפך.

כאן אולי המקום להזכיר כי על-פי הלכת בג"צ 891/05 [פורסם בנבו] נפסקות הוצאות ההליך לא רק על-פי תוצאותיו, אלא גם על-פי הדרך בה טען וניהל בעל הדין את ענייניו המשפטיים.

ואומר, כי מתן "רוח גבית" לניכור הורי, מעשה בלתי חוקי הוא.

שאלתי את האם מה בדעתה לעשות אם אומרת היא שמנסה היא לשכנע את הבת לפגוש את אביה, שהרי לאחר קריאת התגובה יכולתי לסבור כי מדובר ב"מס שפתיים" והנה, הפתרון שהציעה לי האם היה לפגוש את הבת.

מה מסתתר מאחורי ההצעה? סירוב לכל מפגש אופרטיבי של האב והבת ובנוסף, מוכן אני להניח כי הבת תגיע מוכנה למפגש עמי ותספר לי כמה אינה רוצה לפגוש את האב, ברוח התגובה של האם.

כבר אמרתי שאין אני מטיל ספק בכך שהאם הוציאה את הקטינה "אל הדרך", לאמור שכנעה אותה כי טוב תעשה אם לא תפגוש את האב וכי זכותה לעשות כן.

מסבירה לי באת כות האם כי לקטינה קשה לפגוש את אביה ללא נוכחות הבת הגדולה, אשר מסרבת כאמור, בעידודה של האם לעשות כן. מבחינתי אין זה משנה כלל.

קטין אינו רשאי להחליט שאין הוא נפגש עם אביו ומי שמסייע לקטין בדרך שכזו נוהג שלא כדין.

אתקדם מכאן ואסביר, שיצירת קשר עם האב אינה חייבת להיעשות דווקא על דרך האבכה האחת – קרי, לינה בבית האב, בתדירות של פעמיים בשבוע וכו'. אלא שקשר כלשהו חייב להיווצר, בין אם רוצה בכך האם, בין אם היא לא רוצה בכך וברור לי שאין היא רוצה בכך.

הבקשה שלפניי עותרת לקביעת סנקציה כספית, ככל שתפגע האם במפגשים במרכז הקשר. המעיין בתגובה שהגישה האם מבין כי טענות האב לפיהן מודיעה האם במפורש שלמרות החלטה שיפוטית מפורשת, לא תביא את הקטינה למרכז הקשר – נכונות הן הטענות.

מדובר, כאמור בבקשה, בקשיים להשיג את המשיבה בטלפון, בסירוב לאפשר לבת לפגוש את האב במרכז הקשר, בצורך בקביעת פגישה נוספת שאף היא סוכלה על-ידי האם ואם דיברנו קודם בעשיית דין עצמית, כאן כבר מדובר בזילות החלטה שיפוטית "טריה" אשר ניתנה על-ידי בית המשפט אגב הליכים אלה.

המעיין בתגובה אשר הגישה האם היום (וראה, למשל סעיף 37), שם מכנה את האב "אטום המצפה להוקרה וחיבה מן הבת ללא קשר להתנהלותו כלפיה). אלא שעדיין אין אני מבין (וראה סעיף 38, שם) מה פסול חמור נמצא בהתנהלות האב, המסרב "להיעלם" לטובת קונסרבטוריון, לטובת מקהלה או לטובת חתירה למצוינות.

ביני לביני, גם אם נצרבה הקטינה בשמשה של אגב נסיעה עם האב, אין מדובר אלא וכמתאפיין בניכור הורי, בהעצמת אירוע של מה בכך לכלל פשע נורא אשר יצדיק את הניכור ההורי.

סבור אני כי במדרג הסנקציות ובראי הבעיה, שעה שאני רואה בהתנהלות האם ובדרך התנסחותה כהורה מנכר, אין כל טעם בחיוב האם להתייצב במרכז הקשר לא מפני שרוצה אני ליתן לה "רוח גבית" לזילותה את החלטות בית המשפט, אלא משום שסבור אני כי יש צורך במינון גבוה יותר של טיפול מאשר מרכז הקשר.

הואיל וכך, ממנה אני את דוקטור ענבל קיבנסון-בראון ומבקשה לחדש את הקשר בין הקטינה לבין האב לאלתר. בהוצאות דוקטור קיבנסון-בראון יישאו הצדדים – האב 20% והאם 80% כפרי התנהגותה והתנהלותה של האם.

לא תגיע הקטינה למי מהמפגשים – תישא האם בהוצאות דוקטור קיברסון-בראון בסך 800 ₪ לכל מפגש וכן בהוצאות האב בסך 800 ₪ נוספים, לכל מפגש אשר יבוטל שלא בהסכמת המומחית.

מצפה אני מבאת כוח האב למסור עותק החלטה זו לדוקטור קיברסון לאלתר, תוך שמבהיר אני כי אם ירצה מי מן הצדדים בהמשך ליווי ההליך – מן הראוי לפתוח תביעת משמורת, שכן אני מורה על סגירת תיק יישוב הסכסוך.

אומר לבסוף כי אסור לו לבית המשפט לוותר על התנהגות שאינה חוקית, על זילות החלטות שיפוטיות ועל התנהלותה של האם כמי שסוברת שהיא יכולה לעשות ככל העולה על רוחה ואין איש יכול לנקוף אצבע.

למעשה, אסור לו לבית המשפט שלא להחליט ושלא לעשות ותפקידו הוא לפעול, כך קובעת ההחלטה ושוב אומר שאין מדובר בדימיון משפטי.

משכך, תישא האם בהוצאות ההליך לטובת האב בסך 5,000 ₪.

תם עיכוב ההליכים.

המזכירות תסגור התיק.

ניתן והודע היום כ"ה תשרי תש"פ, 24/10/2019 במעמד הנוכחים.

ארז שני, שופט

בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן

ארז שני 54678313-/-

נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה